

Motion till riksdagen
2008/09:A377

av Ulf Holm m.fl. (mp)

Utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt uppställning:

Anslag	Anslagsförändring (miljoner kronor)		
	2009	2010	2011
1:1 Integrationsåtgärder	126	128,5	128,5
1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande	200	200	200
2:3 Ny myndighet – Lika rätt	40	50	60
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder			393
Summa för utgiftsområdet	366	379	782

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

Anslag	Anslagsförändring (miljoner kronor)		
	2009	2010	2011
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	1 800	3 800	3 800
Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1 782	1 930	1 930
2:1 Arbetsmiljöverket	50	50	50
2:6 Arbetslivsinstitutet	50	100	100
Summa för utgiftsområdet	3 682	5 880	5 880

Fel! Okänt namn på

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att studerandevillkoret i arbetslöshetsförsäkringen återinförs fr.o.m. 2010.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetslöshetsavgifter bör avskaffas och ersättas med ett system som solidariskt utjämnar avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det behövs insatser för information, kunskapsutveckling, samordning, kompetensutveckling och en översyn av relevanta lagar och regler m.m. vad gäller socialt företagande.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten, inom ramen för anslag till arbetsförmedling, ska ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalslutande parter på arbetsmarknaden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetslivsinstitutet bör återinrättas.

¹ Yrkande 5 hänvisat till NU.

2 Inledning

2.1 En aktiv arbetsmarknadspolitik

Miljöpartiet anser att arbetsmarknadspolitikerna främst ska syfta till att förena människors rätt till arbete och arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft. De senaste årens utveckling har, främst beroende av högkonjunktur, inneburit högre sysselsättning och lägre arbetslöshet, vilket vi ser som mycket positivt, och som visar på att den politik vi förde förra mandatperioden bidragit till dagens höga sysselsättningssiffror.

Men nu vänder det och vi är på väg rätt in i en lågkonjunktur och då sätts återigen det politiska systemet på prov. Nu rullar inte allt av sig självt utan nu krävs det att regering och riksdag har förmåga att sätta in de åtgärder som krävs för att minimera arbetslöshet och utanförskap. Det gäller i synnerhet bland ungdomar och för personer med annan etnisk bakgrund än svensk, som dessutom i högre grad än andra tvingas till otrygga anställningsformer och ofrivilligt deltidsarbete och som på grund av det snabbast hamnar i arbetslöshet.

Även kvinnorna är överrepresenterade i gruppen som tvingats till otrygga anställningsformer, vilket dess värre snabbt kommer att avspeglas i arbetslöshetsstatistiken. Det är oacceptabelt och för Miljöpartiet är det en prioriterad fråga att rensa bort icke jämställda villkor och också verka för en jämställd arbetsmarknad genom medvetna insatser som syftar till att bryta upp mans- och kvinnodominerade branscher. Detta kommer också att leda till mer jämställda löner och arbetsvillkor i övrigt.

Balansen och samordningen mellan åtgärdsarbeten, utbildning och kompetensutveckling har inte tillräckligt svarat mot arbetsmarknadens behov. Arbetslöshet för den enskilde innebär ofta såväl otrygghet och ohälsa som ekonomiska bekymmer. De negativa effekterna av arbetslöshet för både den enskilde och samhället i stort får inte underskattas. Fler människor i arbete är viktigt för oss i Miljöpartiet.

Vi kan konstatera att regeringens arbetsmarknadspolitik inte varit tillräckligt träffsäker. Den förda politiken lämnar mycket i övrigt att önska. Det gäller i synnerhet trygghetssystemen.

Regeringens drastiska försämringar av arbetslöshetsförsäkringen riskerar nu att få mycket allvarliga konsekvenser. En halv miljon människor har lämnat försäkringen och ytterligare tiotusentals, främst unga människor som nyligen inträtt på arbetsmarknaden, har avstått medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen. Många av dessa kommer att hamna i mycket svåra ekonomiska förhållanden vid arbetslöshet.

Det är bland annat mot denna bakgrund som Miljöpartiet föreslår en omfattande reformering av trygghetssystemen. Vi vill ha en arbetslivstrygghet som omfattar alla i arbetskraften och som solidariskt finansieras via skattesystemet. I arbetslivstrygghetsförsäkringen bakar vi samman den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen vilket bland annat motverkar det nuvarande problemet med att många hamnar mellan de bägge systemens stolar.

Fel! Okänt namn

2.2 Fler nya jobb

För att klara omställningen till ett hållbart samhälle krävs både fortsatt strukturomvandling av svensk ekonomi i hållbar riktning och att nya jobb skapas. Miljöpartiet ser tre viktiga områden som är fortsatt högprioriterade för den gröna omställningen av samhället och som samtidigt kommer att skapa sysselsättning och nya jobb.

- ? Genom utvecklingen av ny, renare, effektivare teknik och teknologier som leder till en hållbar omställning av produktionen kan näringslivet utvecklas och ny sysselsättning, export och ekonomisk utveckling skapas.
- ? Ett bättre och ansvarsfullare nyttjande av Sveriges naturresurser leder till fler ekologiskt hållbara jobb. Genom att förvalta naturresurserna bättre kan nya jobb skapas inom traditionella gröna näringar som skogen och jordbruket.
- ? En fortsatt ekologiskt klimathållbar omvandling av infrastruktur, bostäder och energiförsörjning kommer att generera nya jobb samtidigt som det leder till ett hållbarare samhälle.

Miljöpartiets konkreta förslag på området, miljö ger jobb, finns i huvudsak i vår kommittémotion 2008/09:N398 gällande utgiftsområdena 21 och 24 som behandlas i näringsutskottet.

3 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

3.1 En politik för lika rättigheter

För Miljöpartiet råder det ingen tvekan om att alla inte har samma rättigheter och möjligheter att verka i vårt samhälle. I statistiska granskningar av arbetsmarknaden, den politiska arenan och brottsutsattheten framträder uppenbara olikheter mellan olika grupper. Än tydligare blir skillnaderna i människors egen upplevelse av samhället. Om man tar sig tid att lyssna på människors berättelser – om fruktlös jakt på arbete, om sexistiska kränkningar i form av ord, tafsande och våld, om timplånga sökande efter ett café där rullstolen kommer in – så kan man omöjligt hävda att Sverige är ett jämställt eller jämlikt land att leva i.

Vad vi ser är hur flera olika maktstrukturer samverkar och också måste förklaras på olika sätt. Vissa av strukturerna, exempelvis rasistiska sådana, kan i vart fall delvis förklaras med att de utsatta grupperna utgör minoriteter i samhället. Diskriminering och utsatthet hos kvinnor, som i praktiken utgör en majoritet av befolkningen, måste istället förstås utifrån en könsmaktsordning. Miljöpartiets syn på denna fråga utvecklas ingående i vår jämställdhetsmotion, 2007/08:A402.

Miljöpartiet ligger bakom stora delar av den antidiskrimineringspolitik som förts i Sverige. Över 20 antidiskrimineringsbyråer har nu en kontinuerlig finansiering. Våra ombudsmän mot diskriminering har breda uppdrag och gott anseende. Kunskapsnivån om diskriminering inom offentlig förvaltning har höjts och arbetet med antidiskrimineringsklausuler vid offentlig upphandling har påbörjats.

Politiken mot diskriminering behöver ytterligare skärpas och utvecklas. Framför allt måste vi säkra att människor som diskriminerats har reell möjlighet att få kompensation och upprättelse.

Vi menar att det nu är tid att gå vidare och utveckla en politik som inte begränsas till ett strikt antidiskrimineringsperspektiv. Vår politik för lika rättigheter bygger på insikten om att formell likabehandling inte räcker. Mötet mellan människors olika förutsättningar och samhällets normer innebär att varje sammanhang måste granskas ur de utsatta gruppernas perspektiv.

Miljöpartiet har drivit att det måste finnas en politik mot diskriminering och fått gehör för att stöd ges för lokalt antidiskrimineringsarbete, ett ökat stöd till de olika ombudsmännen samt andra diskrimineringsåtgärder. Miljöpartiets samlingsnamn för denna politik benämner vi en politik för lika rättigheter. Ett viktigt ben i denna politik är att ha en aktiv politik mot diskriminering. Då handlar det om att ha en lagstiftning som är bättre än dagens och samlar samtliga diskrimineringsgrunder, men som också till exempel täpper igen hål såsom att det inte finns en lagstiftning mot diskriminering på bostadsmarknaden och att göra lagen om diskriminering på arbetsmarknaden civilrättslig.

Regeringens förslag att ändra de integrationspolitiska målen och lägga till en punkt om "ett samhälle fritt från diskriminering" välkomnas därför av oss. Det vi dock saknar är de konkreta förslagen i politiken som lever upp till det förändrade målet.

Miljöpartiets politik för lika rättigheter redovisas i en partimotion, Politik för lika rättigheter. Nedan sammanfattas de budgetpåverkande förslagen.

3.2 Ny myndighet

Regeringen har tidigare beslutat att Integrationsverket avvecklas och att verksamheterna delas upp och flyttas till Migrationsverket, länsstyrelserna, Ungdomsstyrelsen, Statistiska centralbyrån och Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige. Miljöpartiet delar inte regeringens uppfattning utan anser istället att Integrationsverket borde ersättas med en ny myndighet, myndigheten för lika rättigheter.

Arbetet med att skapa ett samhälle där alla i realiteten ges lika rättigheter kräver insatser på många områden. För att samordna dessa insatser och för att samla den kunskap på området som behövs bör en särskild myndighet för lika rättigheter inrättas. Myndigheten bör dels tillföras nya uppgifter, dels överta ett antal uppgifter som idag ligger på Ungdomsstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Forum för levande historia och Diskrimineringsombudsmännen.

Fel! Okänt namn på

Myndigheten för lika rättigheter bör ha ett brett mandat att arbeta med strategiska frågor som information, utbildning, metodutveckling, omvärldsbevakning och opinionsbildning. Myndigheten bör bland annat få följande uppgifter.

- ? Utveckla och sprida metoder för jämställdhets- och mångfaldsarbete på arbetsplatser, skolor, utbildningsanordnare och näringslivet.
- ? Bidragsfördelning till frivilligorganisationer inom antidiskriminerings-, antirasism och integrationsområdena.
- ? Ett helhetsansvar för statens del i arbetet med att motverka rasism, exempelvis att producera material om hur skolor bäst hanterar främlingsfientliga krafter.
- ? Verkställande av minoritetspolitiken, bland annat förmedlingen av bidrag till minoritetsorganisationerna.

Myndigheten bör vidare överta de uppgifter som inte avser tillsyn eller att företräda enskilda från Diskrimineringsombudsmännen. Ombudsmännen bör inte, som i dag, vara splittrade mellan tillsyn, utbildning, metodutveckling, omvärldsbevakning, kunskapsspridande och opinionsbildning. Det leder till förvirring och oklarheter om en ombudsman ska utöva tillsyn över en lagstiftning som man tidigare informerat om och utbildat i.

Aktuell och genomarbetad statistik är avgörande för ett effektivt arbete med rasism och diskriminering. Myndigheten bör därför ges uppdraget att sammanställa och, om det behövs, ta fram statistik och annan forskning om exempelvis hatbrott och diskriminering på arbetsmarknaden.

Genom detta helhetsgrepp får Sverige ett medel för att verkningsfullt få genomslag för sin politik för lika rättigheter och samtidigt effektivt stödja olika offentliga aktörer (statliga myndigheter, kommuner och landsting), liksom enskilda sådana (bl.a. lokala antidiskrimineringsbyråer), i deras arbete mot diskriminering och rasism.

Lika rätt-myndigheten bör också få ett särskilt uppdrag att stödja övriga myndigheter för att minska diskriminering i rättsväsendet. För att möjliggöra detta avsätter vi 10 miljoner kronor.

Miljöpartiet föreslår att det inrättas en ny myndighet, myndigheten för lika rättigheter, och anslår 40 miljoner kronor 2009 och 50 miljoner kronor 2010 och 60 miljoner kronor 2011.

3.3 Övriga satsningar på lika rätt

Förutom att inrätta en ny myndighet föreslår vi en rad andra konkreta åtgärder. Dessa sammanfattas i tabellen nedan:

Fel! Okänt namn på

Lika rätt-satsning	2009	2010	2011
Situation testing	5	5	5
Antidiskrimineringsklausuler	5	5	5
Organisationsstöd	70	70	70
Motverka diskriminering av romer, afrosvenskar, muslimer	5	5	5
Fond för rättegångskostnader	10	10	10
HBT-kompetens i vården	6	6	6
Bilpooler för funktionshindrade	5	5	5
Centrum mot rasism	3	5,5	5,5
EBO – Migrationsverket	12	12	12
Antidiskrimineringsbyråerna för insamlande av statistik	5	5	5
Kommunersättningar vid flyktingmottagande	200	200	200
Mikrokrediter för personer med invandrabakgrund	100	100	100
Ny myndighet – lika rätt	40	50	60
Summa	466	479	489

3.3.1 Situation testing

Myndigheten för lika rättigheter bör ges i uppdrag att utveckla så kallad situation testing som metod i sitt arbete. Situation testing innebär att myndigheten utför kontrollerade tester av exempelvis arbetsgivare genom att sända in fingeerade ansökningar i olika namn, svenskklingande och icke svenskklingande, men med lika meriter.

Erfarenheter från bland annat Storbritannien visar att metoden är effektiv i arbetet med tillsyn och att få fram stödbevisning till andra diskriminerings-tvister¹. I enlighet med den utredning som DO redovisade år 2005² bör myndighetens ramar och möjligheter att genomföra en situation testing regleras särskilt i lag. För detta arbete avsätter Miljöpartiet 5 miljoner kronor.

3.3.2 Antidiskrimineringsklausuler

Erfarenheter från bland annat USA visar att antidiskrimineringsklausuler är ett kraftfullt verktyg för att åstadkomma förändringar i arbetslivet. I enlighet med förslaget i Det blågula glashuset, SOU 2005:56, bör regeringen anta en förordning som innebär att en sådan ska tillämpas i alla statliga upphandlingar. Regeringen bör också säkerställa att klausulerna följs upp, så att en reell press sätts på de upphandlande företagen. En funktion för att stötta myndigheterna i arbetet bör inrättas i Finansdepartementet. Den föreslagna myndigheten för lika rättigheter bör ges motsvarande uppdrag för kommunernas upphandling. För detta arbete avsätter Miljöpartiet 5 miljoner kronor.

¹ Se vidare SOU 2005:56 Det blågula glashuset, avsn. 13.7.1.

² DO 2005 dnr 419-2005 ab. 13.

Fel! Okänt namn nå

3.3.3 Organisationsstöd

En nödvändig del av ett samhälle som strävar efter lika rättigheter är att ut-satta grupper har förutsättningar att själva formulera sitt perspektiv och att aktivt påverka samhället. Endast de som själva drabbas av samhällets normer kan beskriva vad det innebär och vilka åtgärder som behöver vidtas. Staten bör därför säkra ett långsiktigt stöd till företrädare för handikapporganisation-erna, RFSL och andra företrädare för HBT-personer samt kvinnors organise-ring. För detta arbete avsätts 70 miljoner kronor årligen.

3.3.4 Motverka diskriminering av romer, afrosvenskar och muslimer

Den nyinrättade myndigheten för lika rättigheter bör ges i uppdrag att göra en särskild satsning på att motarbeta diskriminering mot afrosvenskar, romer och muslimer. Dessa grupper är de som enligt SCB:s och det numera nerlagda Integrationsverkets statistik står längst ifrån arbetsmarknaden och som upple-ver störst diskriminering i vardagen. För att möjliggöra detta avsätts 5 miljo-ner kronor.

3.3.5 Fond för rättegångskostnader

10 miljoner kronor avsätt i en fond för rättegångskostnader.

3.3.6 HBT-kompetens i vården

Som vårdtagare är man i regel i en utsatt position. Samtidigt spelar bemötan-det från vårdpersonalen stor roll för behandlingsresultatet. Om inte vårdappa-raten förmår att möta alla på ett korrekt och inkluderande sätt innebär det att en stor del av befolkningen i praktiken har sämre rätt till sjukvård än majori-teten. Det gäller inte minst på ungdoms- och mödravårdsmottagningar, där kunskapen om situationen för till exempel HBT-personer och personer med utländsk bakgrund kan vara bristfällig. Socialstyrelsen bör därför ges ett sär-skilt uppdrag att säkerställa likarättskompetensen inom vården. För detta arbete avsätter Miljöpartiet 6 miljoner kronor.

3.3.7 Bilpooler för funktionshindrade

På många håll i landet utvecklas idag bilpooler. Det är ett kostnadseffektivt och miljövänligt alternativ för många, inte minst storstadsbor. Poolerna bildas både av privatpersoner i samverkan, biluthyrningsföretag och offentliga aktö-er, exempelvis kommuner som tillgängliggör sina bilar under kvällar och helger. För att möjliggöra också för personer med funktionsnedsättning att delta i bilpooler bör incitament i form av bidrag instiftas för att få en del av bilbeståndet i poolerna anpassade för de mest förekommande funktionsned-sättningarna. För detta arbete avsätter Miljöpartiet 5 miljoner kronor.

3.3.8 Centrum mot rasism

Centrum mot rasism ska som en paraplyorganisation samla de etniska minoritetsorganisationerna och andra frivilligorganisationer som arbetar mot rasism och främlingsfientlighet. Funktionen är betydelsefull, såväl för landets organisationer som för staten. Motsvarande konstruktion finns för exempelvis ungdomsorganisationer, handikapporganisationer och inom idrottsrörelsen. Även om Centrum mot rasism dragits med svårigheter har det en oundgänglig roll att spela och har alla förutsättningar att, med en säkrad stabil och långsiktig finansiering, fylla den funktionen. Vi tillför 3 miljoner kronor 2009 för att Centrum mot rasism ska kunna fortsätta sin verksamhet. Anslaget ökar därefter till 5,5 miljoner kronor.

3.3.9 EBO – Migrationsverket

EBO-principen är den regel som säger att asylsökande fritt får välja var de vill bosätta sig under tiden Migrationsverket behandlar deras ansökan. Miljöpartiet anser att Migrationsverket måste åläggas att samarbeta med asylsökandes och flyktingars vistelsekommuner i syfte att underlätta deras start i Sverige. I vissa fall kan andelen inflyttade till en kommun vara så stor att det kan vara bra om Migrationsverket har möjlighet att erbjuda lägenheter i andra kommuner. För detta arbete avsätter Miljöpartiet 12 miljoner kronor.

3.3.10 Antidiskrimineringsbyråerna för insamlande av statistik

Resurser bör tillföras antidiskrimineringsbyråerna för att de ska kunna föra statistik som möjliggör jämförelser över tid och mellan olika delar av landet. Vår föreslagna myndighet för lika rättigheter bör ges i uppdrag att samordna och sammanställa statistiken. För att möjliggöra detta avsätter vi 5 miljoner kronor 2009, 2010 och 2011.

3.3.11 Mikrokrediter för personer med invandrabakgrund

För människor med idéer som de vill omsätta i ett nytt företag är det ofta svårt att få ihop det första startkapitalet. Den privata finansieringssektorn kräver hög säkerhet. Kvinnor och personer med invandrabakgrund har ofta svårare att få lån än andra grupper.

Idag finns en möjlighet att söka så kallade mikrolån genom Almi Företagspartner. Lånet är upp till 100 000 kronor. Vi menar att det statliga systemet för utgivning av mikrolån till den som vill utveckla sin företagsidé behöver utökas. Som ett led i en särskild satsning för personer med invandrabakgrund bör staten öka sina medel till de redan befintliga systemen för förmedling av riskkapital.

Mikrokrediterna bör administreras av Almi som komplement till deras befintliga lån. Miljöpartiet anslår 100 miljoner kronor årligen för denna satsning under utgiftsområde 24.

Fel! Okänt namn

3.4 Kommunersättningar vid flyktningmottagande

Miljöpartiet menar att det är viktigt att fler kommuner solidariskt delar det nationella ansvaret för flyktningmottagande. Vi blir alltmer bekymrade över en situation där ett fåtal kommuner tar emot allt fler flyktingar medan andra kommuner inte tar emot någon. Vi tror inte att det är bra för den enskilde flyktingen som kommer till Sverige. Om situationen inte förändras den närmaste tiden måste Miljöpartiet ompröva uppfattningen att ansvaret är frivilligt för kommunerna. Vi anser också att det är viktigt att de anlända flyktingarna så snabbt som möjligt ges chansen att bli aktiva och respekterade i det svenska samhället. Då är underlättande av inträdet på arbetsmarknaden mycket viktigt.

Däremot tror vi inte på metoden med individbaserad stimulanssättning utan vill istället att dessa medel flyttas till kontot för att stimulera fler kommuner till flyktningmottagande. Det viktigaste är att fler kommer ut i arbete med anständiga löner och arbetsvillkor i övrigt. Så byggs verklig integration.

Regeringen gör bedömningen att för 2009 och framåt kommer kostnaderna för kommunmottagna flyktingar att ligga nära nivån för 2008. Det betyder att många kommuner, särskilt de med stort flyktningmottagande, kommer att få stora och omfattande problem med att klara mottagandet på ett för flyktingarna anständigt sätt. Mot den bakgrunden är det olyckligt att regeringen i budgetpropositionen nöjer sig med att i stort sett bara kompensera för ökningen av antalet mottagna flyktingar.

Miljöpartiet föreslår att anslaget Kommunersättningar vid flyktningmottagande tillförs 200 miljoner kronor per år 2009, 2010 och 2011, utöver vad regeringen föreslår. Med gällande prognos för mottagande av flyktingar för nästa år innebär tillskottet ungefär 10 000 kronor per mottagen flykting.

3.5 Jämställdhet

Regeringen anslår drygt 400 miljoner kronor 2009 för särskilda jämställdhetsåtgärder. Medlen ska bland annat användas till en handlingsplan för att minska våldet mot kvinnor. Så skrev regeringen redan i förra årets budgetproposition men dessvärre tvingas vi konstatera att det inte hänt särskilt mycket. Man har också bland annat tagit fram en handlingsplan mot prostitution som ska finansieras inom anslaget.

Miljöpartiet är överens om att det behövs en handlingsplan för att motverka mäns våld mot kvinnor och vi har åsikter om hur handlingsplanen bör byggas upp. Grundkonceptet bör enligt vår mening vara att få olika delar att samhälleliga krafter att samverka. Det gäller såväl myndigheter och kommunala instanser som frivilligorganisationer.

Inom rättsväsendet, det vill säga domare, nämndemän, åklagare och polisväsendet, krävs det jämställdhetsutbildningar. Inom kriminalvården måste det satsas på utvecklingsarbete och behandlingsprogram. Det behövs kompetensutveckling inom området våld i hederns namn. Det krävs en riktad satsning på information kring samkönt våld. Bland vårdpersonalen behövs det fortbild-

ning inom genus. Det krävs forskning om hur våldsutsatta kvinnor behandlas inom vården. Det behövs också höjda anslag till kvinnojourernas verksamhet.

Miljöpartiet anser vidare att det ur anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder ska tillföras medel till jämställd kultur och fritid och jämställdhetsutbildning av personal i kommunerna. Därutöver föreslår vi att det inrättas ett jämställdhetsråd med ansvar att samordna och utvärdera det jämställdhetspolitiska arbetet.

Regeringen föreslår att anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder minskas med 393 miljoner kronor 2011 i jämförelse med 2010, från 400 miljoner kronor till 7 miljoner kronor.

Även om detta anslag i likhet med andra behöver utvärderas är det enligt vår uppfattning klart att det kommer att krävas minst lika mycket resurser även efter 2010 för jämställdhetsåtgärder.

Miljöpartiet föreslår att anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder höjs med 393 miljoner kronor 2011 i jämförelse med regeringens förslag.

4 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

4.1 Arbetslöshetsförsäkringen

När regeringen för cirka två år sedan förändrade reglerna för att ha rätt att ta del av arbetslöshetsförsäkringen möttes förslagen av starka och omfattande protester. Förslagen betraktades som orättvisa och i en del fall obegripliga. Särskilt som regelförändringarna i en del fall helt uppenbart motverkar det som regeringen säger sig grunda sin politik på, nämligen arbetslinjen.

Regeringen har genomfört att arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen skärps, vilket innebär att en betydande del av de förvärvsarbetande kommer att stå utan ersättning från a-kassan vid arbetslöshet. Förslaget slår hårt mot deltidsarbetande kvinnor då dubbelt så många kvinnor som män arbetar under 80 timmar i månaden. Regeringens åtgärder går således på tvärs mot strävandena mot en jämställd arbetsmarknad.

Till detta kan läggas att regeringen underlättat för tidsbegränsade anställningar, vilket bland annat innebär att säsonganställda drabbas hårt. Ett annat problem för de säsonganställda är att även reglerna för a-kassan ändras. Tidigare baserades deras ersättning från a-kassan på inkomster av arbete under sex månader. Med de nya reglerna fördubblas tiden till tolv månader. Det betyder att arbetslöshetsersättningen för säsonganställda drastiskt minskar.

Regeringen har också infört att den överhoppningsbara tiden i försäkringen minskas från sju till fem år. Enligt vår mening, som också delas av bland annat Sveriges Förenade Studentkårer, får det allvarliga konsekvenser för främst långtidsstudierande studenter. Det gäller särskilt då högskolornas fyraåriga kurser planeras förlängas till fem år. Det betyder i sin tur att avbrott i

Fel! Okänt namn på

studier, beroende av till exempel föräldraledighet, innebär att rätten till ersättning i arbetslöshetsförsäkringen går förlorad.

Regeringen har kraftigt försämrat möjligheten för deltidsarbetslösa att ta del av arbetslöshetsförsäkringen. Samtidigt avvisar regeringen kravet om att heltidsanställning ska vara norm på den svenska arbetsmarknaden. Med det klargörs regeringens inställning att det är löntagarna som ska betala arbetsgivares ovilja att anställa på heltid.

När antalet ersättningsdagar sänks från 300 till 75 vid deltidsarbetslöshet slår det särskilt hårt mot kvinnor då deltidsarbetet är mer utbrett bland kvinnor än män. Med det blir deltidsarbetet en värre kvinnofälla än det varit tidigare då det kommer att leda till ytterligare lägre inkomster som i sin tur leder till lägre ersättningar i socialförsäkringssystemet och pensionsutbetalningar för kvinnor. Vi kan med det konstatera att regeringen fortsätter på den inslagna vägen, icke jämställd arbetsmarknadspolitik.

I förhållande till regeringens förslag föreslår Miljöpartiet en ökning av anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med 1 800 miljoner kronor 2009 och med 3 800 miljoner kronor per år 2010 och 2011.

4.2 Höj till 80 procent

Regeringen har genomfört att ersättningen för deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska vara 65 procent av tidigare dagsförtjänst, dock med minst det grundbelopp som lämnas inom arbetslöshetsförsäkringen. Det betyder för flertalet att ersättningen vid deltagande i garantin blir lägre än ersättningen vid arbetslöshet. Dessutom trappas ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen ner från 80 till 70 procent av tidigare dagsförtjänst efter 200 ersättningsdagar.

Miljöpartiet har redan tidigare avvisat regeringens ersättningsnivåer. Vi menar att det är dags att lyfta upp ersättningen vid deltagande i arbetsmarknadsprogram. Det är orimligt att deltagande i aktiviteter som syftar till att bryta arbetslösheten ger mindre inkomster än vid arbetslöshet. Dessutom är det statsfinansiella läget mycket bra, vilket innebär att det finns ekonomiskt utrymme för en förbättring för denna, ekonomiskt sett, hårt ansatta grupp.

Miljöpartiet föreslår att arbetslöshet med a-kassa och deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 procent av tidigare dagsförtjänst.

4.3 Studerandevillkoret

Möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsförsäkringen genom studier, studerandevillkoret, har avskaffats. Det betyder att övergången mellan högskoleutbildning och inträde på arbetsmarknaden försvåras. Det är olyckligt då studierna som regel syftar till att ta sig ut till "rätt jobb". Att regeringen i sin argumentation hävdar att övergången mellan studier och arbete måste lösas på annat sätt än genom arbetslöshetsförsäkringen är inte trovärdig då det saknas medel och konkreta förslag till hur det ska lösas.

SlopanDET av studerandevillkoret leder också till ökade kostnader för kommunerna då många studenter som avslutat studierna, som söker jobb men ännu inte fått något, kommer att tvingas söka kommunalt försörjningsstöd då de inte har rätt till ersättningen från a-kassan.

Enligt uppgifter från TCO var det ca 38 000 studenter som 2005 fick ersättning enligt studerandevillkoret.

Till detta kan läggas att regeringen underlättat för tidsbegränsade anställningar, vilket bland annat innebär att säsonganställda drabbas hårt. Ett annat problem för de säsonganställda är att även reglerna för a-kassan förändras. Tidigare baserades deras ersättning från a-kassan på inkomster av arbete under sex månader. Med de nya reglerna fördubblas tiden till tolv månader. Det betyder att arbetslöshetsersättningen för säsonganställda drastiskt minskar.

Miljöpartiet föreslår att studerandevillkoret i arbetslöshetsförsäkringen återinförs från och med 2010. Av denna anledning beräknas anslaget höjas med 1 miljard kronor.

4.4 Höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen

Miljöpartiet föreslår som en del i vårt förslag om en ny socialförsäkring – Arbetslivstrygghet – att taket i arbetslöshetsförsäkringen höjs från och med 2010. För det beräknas anslaget höjas med 1 miljard kronor.

4.5 Nej till arbetslöshetsavgift

Regeringen har infört en arbetslöshetsavgift som ersätter den förhöjda finansieringsavgiften för arbetslöshetskassorna. Avgiften är 33 procent av kassornas utbetalningar av inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. Regeringen hymlar inte med avsikten bakom förslaget. Inför beslutet skrev man rakt av att det handlar om ”att arbetstagarorganisationerna ska vara ansvarsfulla i löneförhandlingarna”. I klartext betyder det att facken ska motverka löneökningar som kan leda till låg lönsamhet för arbetsgivarna vilket i sin tur kan leda till arbetslöshet.

Det finns mycket som kan anföras mot ett sådant resonemang, till exempel att det inte precis är branscher med höga löner som lider av hög arbetslöshet. Det är precis tvärtom.

I verkligheten betyder införandet av arbetslöshetsavgifterna att avgiften till a-kassan höjs för dem som jobbar i branscher med hög arbetslöshet medan de som jobbar i branscher med låg arbetslöshet får lägre avgifter. Det handlar om att straffa det kollektiv som jobbar i osäkra branscher medan man gynnar dem som är på säker mark.

Miljöpartiet föreslår att systemet med arbetslöshetsavgifter avskaffas och ersätts med ett system som solidariskt utjämnar avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen.

Fel! Okänt namn

4.6 Arbetsmarknadspolitik för de som står långt bort från arbetsmarknaden

Arbetslösheten har minskat de senaste åren men trots detta finns det många arbetslösa. De som idag är arbetslösa är ofta de som står långt bort från arbetsmarknaden och som kanske inte haft ett arbete på lång tid. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder måste sättas in, i stället för att, som den borgerliga regeringen gör, dra ner på insatserna. Det kan gälla allt från omskolning och yrkesutbildning till stödåtgärder.

Svenska för invandrare måste ses över eftersom kvaliteten på utbildningen skiljer sig mycket åt. Friåret har också visat sig vara en bra åtgärd för personer som står långt från arbetsmarknaden att få in en fot på arbetsmarknaden.

4.7 Arbetsmarknadspolitiska program

Regeringen föreslår att anslaget Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ökas med en dryg miljard kronor jämfört med budget 2008. Men det som ser ut som en ökning är i själva verket en minskning då kostnaderna för anställningsstöd för långtidsarbetslösa och långtidssjuka flyttas från inkomstsidan, minskade skatteinkomster med cirka 1,8 miljarder kronor, till utgiftssidan i statsbudgeten.

Regeringens kostnadsprognos för 2008 ligger lägre än vad som är budgeterat. Då bör det dock betonas att det handlar om en ytterst osäker prognos med tanke på lågkonjunkturs effekter. Dessutom finns det all anledning att räkna med en kraftigt ökad arbetslöshet 2009 då lågkonjunkturs effekter på sysselsättningen fördröjs.

Miljöpartiet föreslår att anslaget Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser höjs med 1 782 miljoner kronor 2009 och med 1 930 miljoner kronor per år 2010 och 2011 i förhållande till regeringens anslag.

4.8 Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning

Sverige och omvärlden går in i ett läge med betydligt lägre tillväxt, sjunkande sysselsättning och ökande arbetslöshet. De som står längst ifrån arbetsmarknaden och har sämst förankring på arbetsmarknaden (unga, personer med långa arbetslöshetstider, personer födda utomlands) kommer att drabbas hårdast. För att skapa större möjligheter för dessa personer att komma in på arbetsmarknaden när konjunkturen vänder uppåt igen behövs kvalitativa utbildningsinsatser.

På längre sikt står samhället inför stora utmaningar. På några årtionden måste vi ställa om för att klara klimat- och miljöproblem och därmed trygga en fortsatt hållbar ekonomisk utveckling. Infrastruktursatsningar på framför allt spårbunden trafik, renovering och energieffektivisering inom bostadssektorn, utbyggnad av förnybar energi och utveckling av ny miljöteknik är nödvändiga. Sammantaget ställer det stora krav på samhället vad det gäller ut-

bildning och kompetensutveckling. Samtidigt skapar det möjlighet att utveckla Sverige och svenska företag, och förutsättningarna för ekonomisk utveckling, konkurrenskraft och nya jobb förbättras.

Miljöpartiet föreslår en satsning på yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning med 9 000 platser 2009 och 10 000 platser per år 2010 och 2011 och anslår 1 332 miljoner kronor 2009 och 1 480 miljoner kronor per år 2010 och 2011 som finansieras inom anslaget Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

4.9 Friår

Intresset för det nu avskaffade friåret överträffade alla förväntningar. Det visar att det var en bra och efterlängtd reform. Många ville ta chansen att pröva något nytt under ett år.

Det finns som väntat en stor variation i vad friårstagarna har gjort under sin ledighet. Många har valt att satsa på alternativet att starta eget företag eller vara hemma med barn eller barnbarn. En annan stor grupp har studerat, antingen för att höja sin kompetens eller för att ta chansen att studera något man annars aldrig skulle få möjlighet till i sin yrkesroll. Även för de personer som vikarierade för friårstagarna gjordes en välfärdsvinst genom att en i vissa fall långvarig arbetslöshet kunde brytas.

På kort sikt leder friåret naturligtvis till en minskning av arbetslösheten. Varje friårstagare ersätts av någon arbetslös, varför antalet registrerade arbetssökande minskar. De personer som går in som vikarier för friårstagarna tillägnar sig också en värdefull arbetslivserfarenhet. Den generella utbildningsnivån för de arbetssökande höjs, liksom utbildningsnivån för företagets anställda. Detsamma gäller också den positiva effekt som uppnås av att flera under friåret väljer att starta eget, vilket ger en ny grund för fler livskraftiga småföretag.

Arbetslivsinstitutets utvärdering av friåret visar att reformen lett till ökad rörlighet på arbetsplatser och arbetsmarknaden. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) visar att tiden i arbetslöshet för friårsvikarierna minskat efter vikariatet. Friåret har således varit positivt för både vikarier och friårstagare.

Miljöpartiet föreslår att friåret återinförs, till en kostnad på 250 miljoner kronor som finansieras inom anslaget Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

4.10 Starta eget

Starta-eget-bidraget är en arbetsmarknadsåtgärd som få tar del av. Skälet till det har att göra med att vi varit inne i en högkonjunktur med minskad arbetslöshet och minskat deltagande i arbetsmarknadsprogram. Men nu vänder det med ökad arbetslöshet som följd och då gäller det att inriktningen på pro-

Fel! Okänt namn på

gramutbudet är brett och framtidsinriktat för att ge så många som möjligt goda förutsättningar att snabbt återinträda på arbetsmarknaden.

Många av de nyanmälda arbetslösa kan utan tvekan ta steget att bli egenföretagare. Det gäller inte minst bland de yngre vilka dessutom många gånger har spännande idéer som skulle kunna förverkligas genom ett eget företag. Problemet är att många värjer sig då man saknar kunskap om vad som krävs för att starta eget – man vet inte hur man gör.

Tidigare erfarenheter visar att starta-eget-bidraget är en av de mest träffsäkra åtgärderna. Det leder i hög grad till jobb och varaktig sysselsättning. Mot den bakgrunden och att vi nu befinner oss i ett läge med stigande arbetslöshet, menar Miljöpartiet att det bör göras en särskild riktad satsning på starta-eget-bidraget.

Miljöpartiet föreslår en särskild satsning på starta-eget-bidraget med 200 miljoner kronor per år 2009, 2010 och 2011 som finansieras inom anslaget Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

4.11 Socialt företagande

Trots en god konjunktur och en god arbetsmarknad är det fortfarande stora grupper av människor som inte får arbete. Det handlar om funktionshindrade, f.d. missbrukare, f.d. kriminella och långtidssjuka m.fl.

Socialt företagande är ett alternativ för att integrera de mest utsatta grupperna både i samhälle och i arbetsliv. Det skapar nya arbetstillfällen och ökar arbetskraftsutbudet. De sociala företagens affärsverksamhet är ett medel för att uppnå de sociala målen och eventuella vinster återinvesteras i verksamheten. Samhällsvinsterna av det sociala företagandet är uppenbara och dokumenterade.

2007 fanns det ca 150 sociala företag i Sverige som vuxit fram oberoende av varandra och som är förankrade i de grupper vars behov de avser att lösa. De har ofta startat som projekt med stöd av intresseorganisationer eller kommuner och med starka inslag av eldsjälars engagemang. Intresset för socialt företagande är växande i Sverige men också internationellt. Goda erfarenheter finns i flera av EU:s medlemsstater.

Trots detta är det sociala företagandet och dess förutsättningar närmast okänt hos myndigheter som AMS och Försäkringskassan och hos företagsstödjande aktörer. Det innebär stora svårigheter när man ska bygga långsiktigt hållbara företag. Dagens regelverk är ofta inte anpassade för de sociala företagen och deras medarbetare.

Därför behövs insatser för information, kunskapsutveckling, samordning, kompetensutveckling och en översyn av relevanta lagar och regler m.m.

4.12 Alternativa arbetsförmedlingar

Arbetsförmedlingen har uppdraget att i sin verksamhet allt mer upphandla jobbskapande åtgärder av andra aktörer. Till det är Miljöpartiet positivt då det behövs många nya inslag i åtgärdsprogrammen.

Arbetsförmedlingen samarbetar också allt mer med bemanningsbranschen, som numera är Arbetsförmedlingens största kund. Men det finns mer att göra.

Miljöpartiet har redan tidigare föreslagit att regeringen tar initiativ för att stimulera arbetsmarknadens parter att bedriva arbetsförmedling. Fyra Saco-förbund, Sveriges Ingenjörer, Jusek, Naturvetarförbundet och Civilekonomerna har startat arbetsförmedling för sina medlemmar i samarbete med Manpower och Salus Ansvar. Namnet på förmedlingen är Sveriges Akademi-kerförmedling.

Denna typ av initiativ bör enligt vår mening uppmuntras av staten. Vi är övertygade om att fackens lokala kännedom om sina egna medlemmar och förutsättningarna på de lokala arbetsmarknaderna ger dem goda förutsättningar för arbetsförmedlande uppgifter. Det gäller också i minst lika hög grad bland TCO- och LO-facken liksom för avtalsslutande arbetsgivarorganisationer.

Mot denna bakgrund anser vi att staten, inom ramen för anslag till arbetsförmedling, ska ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalsslutande parter på arbetsmarknaden.

4.13 Ökat anslag till Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket gör ett omfattande och bra inspektionsarbete på arbetsplatserna. Det är uppenbart att Arbetsmiljöverket arbetar i en anda av att i samförstånd lösa arbetsmiljöproblem och inte i första hand att sätta dit arbetsgivare och deras ansvariga fysiska företrädare. Trots att Arbetsmiljöverkets inspektörer har rätt att göra oanmälda arbetsplatsbesök anmäler de vanligen sin inspektion i förväg.

Av Arbetsmiljöverkets rapporter framgår att få anmälningar leder till åtal enligt straffansvar. Att så är fallet beror enligt samstämmiga uppgifter på att det ofta är mycket svårt för åklagare att säkerställa vilken fysisk person som kan ställas till ansvar. Anledningen till det är inte bristande kompetens hos Åklagarmyndigheten utan snarare att lagstiftningen är otillräcklig.

Med dagens lagstiftning finns det anledning att misstänka att mindre seriösa företag kan komma undan åtal för arbetsmiljöbrott beroende på oklarheter om vem eller vilka fysiska personer som utsetts till ansvariga. På motsvarande sätt kan det vara lättare att finna de ansvariga personerna hos seriösa företag med klara och tydliga delegationsregler. Det skulle kunna betyda att medan seriösa företag får stå till svars för smärre brott mot arbetsmiljölagstiftningen kan mindre seriösa företag gå fria för betydligt allvarigare brott.

Mot denna bakgrund menar Miljöpartiet att det finns anledning att pröva rimligheten i att det inte går att ställa juridiska personer till straffrättsligt ansvar för arbetsmiljöbrott.

Fel! Okänt namn på

Ett stöd till det lokala arbetsmiljöarbetet genom företagshälsovård eller motsvarande resurser är av stor betydelse. Med hänsyn tagen till de stora pensionsavgångarna inom företagshälsovården de närmaste åren och det ökade behov av företagshälsovård som kan förutses är det viktigt att utbildningen av företagshälsovårdspersonal utvecklas både kvalitativt och kvantitativt.

Regeringen har sedan den tillträdde minskat anslagen till Arbetsmiljöverket. Det har bland annat inneburit att många tjänster avvecklats på myndigheten och att inspektionsarbetet dragits ned. Nu föreslår regeringen att anslaget till Arbetsmiljöverket ökas med 33 miljoner kronor. Enligt vår mening är det otillräckligt. Vi menar att det krävs en anslagshöjning som innebär att verksamheten kan lyftas till nivån som gällde innan regeringsskiftet.

Miljöpartiet föreslår att anslaget till Arbetsmiljöverket ökas med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

4.14 Arbetslivsinstitutet

I den första budgetpropositionen efter regeringsskiftet 2006 spikades att Arbetslivsinstitutet skulle avvecklas från den 1 juli 2007. Då deklarerades att regeringen skulle återkomma till riksdagen under 2007 med ytterligare anslagskonsekvenser samt i de fall vissa arbetsuppgifter ska föras över till annan myndighet.

Miljöpartiet kan med detta konstatera att regeringens antydningar, att Arbetslivsinstitutets verksamheter skulle fortsättas genom annan myndighet, inte uppfylls. Det är enligt vår mening oacceptabelt då Arbetslivsinstitutet bedriver viktig forskning på områden inom en allt mer komplex och förändringsbenägen arbetsmarknad. Det gäller inte minst inom jämställdhets- och arbetstidsområdet.

Miljöpartiet föreslår att Arbetslivsinstitutet återinrättas och anslår 50 miljoner kronor 2009 och 100 miljoner kronor per år 2010 och 2011.

Stockholm den 7 oktober 2008

Ulf Holm (mp)

Jan Lindholm (mp)

Esabelle Dingizian (mp)